

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců Mgr. Evy Šonkové a Mgr. Marka Bedřicha v právní věci žalobce: **M. M.**, proti žalovanému: **Vězeňská služba České republiky, Generální ředitelství vězeňské služby**, se sídlem Soudní 1672/1a, Praha 4, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 15. 12. 2015, č. j. 8 A 75/2015 - 24,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žalobce **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalovanému **s e** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **n e p ř i z n á v á .**

O d ů v o d n ě n í :

Kasační stížností ze dne 1. 1. 2016, doručenou Nejvyššímu správnímu soudu dne 7. 1. 2016, brojí žalobce (dále jen „stěžovatel“), proti shora označenému usnesení (dále jen „napadené usnesení“) Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“), kterým bylo rozhodnuto o jeho žádosti o osvobození od soudních poplatků v řízení o ochraně před nezákonným zásahem žalovaného, vedeném u městského soudu pod sp. zn. 8 A 75/2015, tak, že stěžovatel byl městským soudem osvobozen od soudních poplatků v rozsahu 75 %, přičemž ve zbytku byla jeho žádost výrokem napadeného usnesení zamítnuta.

V odůvodnění napadeného usnesení městský soud uvedl, že při rozhodování o stěžovatelově žádosti o osvobození od soudních poplatků vycházel z majetkových poměrů stěžovatele vztahujících se k období měsíce května roku 2015, a to z toho důvodu, že ačkoli stěžovatele vyzval přípisem ze dne 9. 11. 2015 k doložení případných významných změn jeho majetkových poměrů v době následující po květnu 2015, tento na

uvedený přípis nikterak nezareagoval, a bylo tedy možné usoudit, že se jeho osobní, majetkové a výdělečné poměry od dříve zjištěného stavu podstatným způsobem neliší.

Dle odůvodnění napadeného usnesení městský soud z listin poskytnutých žalovaným zjistil, že na bankovním účtu stěžovatele, zřízeném a vedeném žalovaným, byl ke dni 20. 5. 2015 zůstatek 11 788 Kč, z toho částka 8539 Kč disponibilní. Dále zjistil, že v období desíti měsíců, tj. od srpna 2014 do května 2015, přibýly stěžovateli na účet prostředky v celkové výši 29 650 Kč. Z toho částka 3000 Kč byla vložena na účet za účelem hrazení nákladů na zdravotní služby a částka 3750 Kč byla v souladu s právními předpisy sražena.

Městský soud zdůraznil, že stěžovatel má zajištěné ubytování, základní služby s tím související, jakož i stravu, přičemž volné prostředky využívá k nákupu víceméně zbytných, jakkoli důležitých věcí a služeb. Ne každému vězni jsou přitom dle názoru městského soudu zasílány jakékoli finanční prostředky třetími osobami. Soud tak uzavřel, že stěžovatel v období deseti měsíců před podáním žaloby volně disponoval částkou 22 900 Kč (v čemž se ztotožnil se zjištěním Nejvyššího správního soudu dle rozsudku ze dne 8. 10. 2015, č. j. 3 As 147/2015 - 10, kterým bylo zrušeno dřívější usnesení městského soudu ve věci žádosti stěžovatele o osvobození od soudních poplatků).

Městský soud uvedená zjištění zohlednil tak, že vzhledem k výši soudního poplatku za žalobu na ochranu před nezákonným zásahem (tj. 2000 Kč) a s přihlédnutím k četnosti dalších řízení vedených o žalobách stěžovatele před městským soudem, neumožňují stěžovatelovy majetkové poměry zaplatit soudní poplatek v plné výši, nepochybně mu však umožňují zaplatit alespoň jeho menší část. Dále městský soud konstatoval, že neshledal zvláště závažné důvody pro přiznání osvobození od soudních poplatků v plné výši. Osvobození od soudních poplatků v rozsahu 75 % považuje městský soud za dostatečné pro vyloučení znemožnění přístupu soudu v důsledku majetkové situace stěžovatele, který při zajištění všech základních životních potřeb disponuje částkou 22 900 Kč ročně, přičemž ke dni vzniku poplatkové povinnosti disponoval částkou 8539 Kč.

Proti napadenému usnesení stěžovatel v kasační stížnosti nejprve namítá, že zjištění městského soudu, dle kterého stěžovatel disponuje částkou 22 900 Kč ročně, je nesprávné. Stěžovatel nemá žádný stabilní finanční příjem, neboť mu není umožněno pracovat. Městský soud neměl žádný důvod usuzovat na pravidelnost těch příjmů, které stěžovateli plynuly v období srpna 2014 až května 2015.

Dále stěžovatel upozorňuje, že zjištění městského soudu o disponibilním zůstatku na daném účtu je vztažné toliko ke dni 20. 5. 2015, avšak nic nevypovídá o schopnosti stěžovatele zaplatit soudní poplatek v současné době. Poukaz městského soudu na finanční prostředky, které měl stěžovatel k dispozici v minulosti, není způsobilý odůvodnit závěr o jeho schopnosti zaplatit soudní poplatky (jejich část) v době, kdy bude k tomu soudem vyzván (pokud by napadené usnesení nabylo právní moci).

Dle stěžovatele vyplývá z judikatury Nejvyššího správního soudu potřeba hodnocení aktuálních majetkových poměrů žadatele o osvobození od soudních poplatků v rozhodné době a s přihlédnutím k možnosti opatření si prostředků, čemuž soud

pokračování

v případě napadeného usnesení nedostál. V této souvislosti odkazuje na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 1. 9. 2004, č. j. 2 Afs 28/2004 – 40, a ze dne 28. 2. 2006, č. j. 5 Afs 155/2005 – 172. Stěžovatel tvrdí, že nedisponuje prostředky, ze kterých by mohl zaplatit soudní poplatek, a nemá možnost si takové prostředky opatřit. Poukazuje rovněž na usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 8. 2015, č. j. 4 As 162/2015, jímž byl stěžovatel v odlišné věci plně osvobozen od soudních poplatků, ačkoli Nejvyšší správní soud vycházel v uvedeném usnesení z obdobně doložených majetkových poměrů stěžovatele, jako tomu bylo v případě nyní napadeného usnesení.

K porušení principu legitimního očekávání došlo dle stěžovatele rovněž tím, že městský soud přes stěžovatelův odkaz na jiná konkrétní rozhodnutí městského soudu, kterými byl stěžovatel osvobozen od soudních poplatků, rozhodl odlišně. Při neměnném skutkovém základu rozhodování o žádostech o osvobození od soudních poplatků byl dle stěžovatele povinen městský soud následovat svá předchozí rozhodnutí a zcela stěžovatelově žádosti vyhovět. Deviaci výroku napadeného usnesení však městský soud nikterak neodůvodnil. Stěžovatel tak dovozuje porušení principu legitimního očekávání, a odkazuje na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 6. 2007, č. j. 4 As 29/2007 – 124.

Právo vyjádřit se ke kasační stížnosti nebylo žalovaným využito.

Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval posouzením přípustnosti kasační stížnosti, přičemž shledal, že tato směřuje proti pravomocnému rozhodnutí krajského soudu ve správním soudnictví, stěžovatel byl účastníkem řízení, ze kterého napadené rozhodnutí vzešlo a domáhá se stížností zrušení tohoto rozhodnutí. S ohledem na skutečnost, že v nyní posuzované věci neshledal zdejší soud naplnění kteréhokoli z důvodů nepřípustnosti kasační stížnosti ve smyslu § 104 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), dospěl k závěru, že kasační stížnost je přípustná.

Nejvyšší správní soud poznamenává, že netrval na splnění podmínky povinného zastoupení advokátem, či případném doložení právnického vzdělání ve smyslu § 105 odst. 2 s. ř. s., a to v souladu se závěry zaujatými rozšířeným senátem Nejvyššího správního soudu v usnesení ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 – 19. Z odkazovaného usnesení rozšířeného senátu dále vyplývá, že řízení o kasační stížnosti proti rozhodnutí krajského soudu o žádosti o osvobození od soudních poplatků nepodléhá poplatkové povinnosti dle § 1 písm. a) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o soudních poplatcích“), ve spojení s položkou 19 Sazebníku poplatků, jenž je přílohou uvedeného zákona. Konečně, jelikož kasační stížnost byla podána v zákonné lhůtě, stanovené § 106 odst. 2 větou první s. ř. s., přistoupil Nejvyšší správní soud k posouzení její důvodnosti. Přitom byl vázán, s výjimkou případů uvedených v ustanovení § 109 odst. 3 s. ř. s., stěžovatelem uplatněnými kasačními důvody.

Kasační stížnost není důvodná.

Nejvyšší správní soud setrvává na jím dříve vysloveném názoru (dle rozsudku ze dne 15. 5. 2013, č. j. 6 As 75/2013 – 17), že „*že v otázkách částečného osvobození od soudních poplatků bude již z povahy věci vždy přítomna jistá míra uvážení toho kterého předsedy senátu.*“

Udrží-li se toto uvážení v zákonných mezích a bude odpovídat skutkových okolnostem, nemůže být samo užití soudcovského uvážení důvodem pro zrušení přijatého usnesení o osvobození od soudních poplatků Nejvyšším správním soudem.“ Nejvyšší správní soud proto i nyní zkoumal, zda se uvážení městského soudu udrželo v zákonných mezích a zda odpovídalo skutkovým okolnostem. Dospěl přitom k závěru, že těmito požadavkům městský soud v napadeném usnesení bezesbýtku dostál. Při rozhodování o stěžovatelově žádosti dostatečně reflektoval zjištění učiněná Nejvyšším správním soudem v rozsudku ze dne 8. 10. 2015, č. j. 3 As 147/2015 – 10, kterým bylo zrušeno jeho předchozí usnesení ve věci žádosti stěžovatele o osvobození od soudních poplatků (tj. usnesení městského soudu ze dne 22. 5. 2015, č. j. 8 A 75/2015 – 10). Důvody, pro které přistoupil k rozhodnutí o osvobození stěžovatele od soudních poplatků v rozsahu 75 % městský soud přehledně a srozumitelně vyjádřil, přičemž tyto Nejvyšší správní soud shledal v nižádném ohledu být excesivními. Není proto důvodná námitka stěžovatele, že městský soud nedostál jeho legitimnímu očekávání, když jej neosvobodil od soudních poplatků v plném rozsahu. Jelikož odůvodnění i výrok napadeného usnesení ve světle výše uvedených požadavků ob stojí, nelze stěžovateli přisvědčit ani v tom, že městský soud zatížil své rozhodnutí vadou nepřezkoumatelnosti, nezdůvodnil-li explicitně odlišnost výroku napadeného usnesení a rozhodnutí o žádostech stěžovatele o osvobození od soudních poplatků vydaných v jiných řízeních vedených u městského soudu.

Ohledně odkazu stěžovatele na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 6. 2007, č. j. 4 As 29/2007 – 124, kterým podepírá svou argumentaci stran rozporu napadeného usnesení s principem legitimního očekávání, Nejvyšší správní soud podotýká, že závěry v odkazovaném rozsudku je třeba nahlížet optikou tehdy platné a účinné právní úpravy osvobozování od soudních poplatků. Ta však byla ke svému současnému obrazu novelizována zákonem č. 303/2011 Sb. tak, že *„[n]yní mají správní soudy podle představ zákonodárce zásadně přiznávat pouze částečné osvobození od soudních poplatků. Úplné osvobození od soudních poplatků je... možné přiznat pouze výjimečně ze zvlášť závažných důvodů“* (z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 7. 2013, č. j. 5 As 41/2013 – 15). Závěry dříve zdejším soudem zaujaté v rozsudku, na který stěžovatel odkazuje, tak nejsou pro nyní posuzovanou věc případné. V odůvodnění napadeného usnesení se dále podává, že zvlášť závažné důvody pro plné osvobození od soudních poplatků městský soud při posouzení stěžovatelovy žádosti neshledal. Vymezil se tak, byť nepřímou, vůči usnesením jiných senátů téhož soudu, jimiž byl stěžovatel údajně osvobozen od soudních poplatků v plném rozsahu.

Nejvyšší správní soud podotýká, že stěžovatel v rámci žádosti o osvobození od soudních poplatků sice specifikoval dle údajů spisových značek jednotlivá usnesení odlišných senátů městského soudu, kterými byl údajně plně osvobozen od soudních poplatků, a obecně tvrdil, že skutkové okolnosti jsou zde analogické, nicméně vzhledem ke skutečnosti, že tato usnesení měla být vydána ve dnech 18. 6. 2014, 3. 2. 2015, příp. 20. 3. 2015, se jeví být vysoce nepravděpodobné, že by i v oněch řízeních bylo o žádostech stěžovatele rozhodováno na základě totožně doloženého a zjištěného skutkového stavu stran stěžovatelových majetkových poměrů, neboť v řízení, ze kterého vzešlo napadené usnesení, byly majetkové poměry dokládány jednak přípisem stěžovatele ze dne 19. 5. 2015, druhak výpisem z účtu ze dne 20. 5. 2015. Z uvedeného výpisu je přitom zřejmá relativně vysoká frekvence dispozice s prostředky na účtu uloženými, a to včetně

pokračování

období kalendářních měsíců bezprostředně předcházejících vydání napadeného usnesení. Majetková situace stěžovatele tak zjevně nebyla v předmětných obdobích, kdy bylo rozhodováno o jeho jednotlivých žádostech o osvobození od soudních poplatků, neměnná. Zrušení napadeného usnesení toliko za účelem vydání nového rozhodnutí, které by výše uvedenou skutečnost v části odůvodnění reflektovalo, není s to jakkoli ovlivnit věcný výsledek rozhodnutí o stěžovatelově žádosti, a bylo by tudíž rozporné se zásadou procesní ekonomie.

Skutkové okolnosti rozhodné pro posouzení žádosti o osvobození od soudních poplatků je v první řadě povinen tvrdit a prokázat žadatel. Pokud nyní v kasační stížnosti stěžovatel namítá, že se městský soud dopustil logického excesu, rozhodoval-li i po zrušení svého předchozího usnesení znovu na základě skutkových okolností (tedy majetkových poměrů stěžovatele) doložených ke dni 20. 5. 2015, které již nebyly pro dobu vydání napadeného usnesení aktuální, jedná se především o nedostatek jeho vlastní procesní aktivity. Tím spíše nelze takovou výtku vůči městskému soudu důvodně vznést, vyzval-li tento stěžovatele před vydáním napadeného usnesení k doložení případných podstatných změn jeho majetkových poměrů, avšak stěžovatel na tuto výzvu nikterak nezareagoval.

Prisvědčit lze stěžovateli v tom, že odůvodnění napadeného usnesení v části „žalobce jako vězeň při zajištění všech základních životních potřeb disponuje částkou 22 900 Kč ročně“, nemá oporu v doloženém skutkovém stavu. Nelze však nepřihlédnout i k jiné části odůvodnění napadeného usnesení, v níž naopak městský soud správně uvádí, že „žalobce (v – doplněno Nejvyšším správním soudem) období desíti měsíců před podáním žaloby volně disponoval částkou 22 900 Kč.“ Dále městský soud upřesnil, že ke dni vzniku poplatkové povinnosti disponoval stěžovatel částkou 8539 Kč, přičemž k výzvě soudu netvrdil ani nedoložil změnu jeho majetkových poměrů. Nejvyšší správní soud v uvedeném nedostatku, spočívajícím v nesprávném dovození pravidelného ročního příjmu stěžovatele nespatřuje natolik závažnou vadu napadeného usnesení, která by odůvodňovala jeho zrušení, a to zejména z toho důvodu, že městský soud vycházel při stanovení rozsahu osvobození od soudních poplatků především ze zjištěného disponibilního zůstatku na účtu pro stěžovatele vedeném, a tomu přizpůsobil rozsah, ve kterém stěžovatelově žádosti o osvobození od soudních poplatků vyhověl.

Jelikož Nejvyšší správní soud neshledal stěžovatelem vznesené kasační námitky důvodnými, ani neshledal vady napadeného usnesení, ke kterým je třeba přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 4 s. ř. s.), zamítl kasační stížnost pro nedůvodnost v souladu s ustanovením § 110 odst. 1 *in fine* s. ř. s.

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud s užitím ustanovení § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 téhož zákona. Stěžovatel nebyl v řízení úspěšný a nemá tak právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému v řízení o kasační stížnosti nevznikly náklady přesahující rámec jeho běžné úřední činnosti, z toho důvodu mu Nejvyšší správní soud náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznal.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 16. února 2016

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu